C/2024/6563

12.11.2024

P9_TA(2024)0175

Adoptarea măsurii speciale în favoarea Tunisiei pentru 2023

Rezoluția Parlamentului European din 14 martie 2024 referitoare la adoptarea măsurii speciale în favoarea Tunisiei pentru 2023 (2024/2573(RSP))

(C/2024/6563)

Parlamentul European,

— având în vedere Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE), în special articolul 14,

— având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE),

— având în vedere Regulamentul (UE) 2021/947 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 iunie 2021 de instituire a Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională - „Europa globală”, de modificare și abrogare a Deciziei nr. 466/2014/UE a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) 2017/1601 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 480/2009 ([1]) al Consiliului (Regulamentul privind IVCDCI),

— având în vedere Acordul între Parlamentul European și Consiliu din 3 iunie 2008 privind normele de punere în aplicare a Deciziei 1999/468/CE a Consiliului de stabilire a normelor privind exercitarea competențelor de executare conferite Comisiei, modificată prin Decizia 2006/512/CE ([2]),

— având în vedere Regulamentul (UE, Euratom) 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1296/2013, (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 1304/2013, (UE) nr. 1309/2013, (UE) nr. 1316/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) nr. 283/2014 și a Deciziei nr. 541/2014/UE și de abrogare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012 ([3]) („Regulamentul financiar”),

— având în vedere Acordul euro-mediteraneean de stabilire a unei asocieri între Comunitatea Europeană și statele sale membre, pe de o parte și Tunisia, pe de alta ([4]),

— având în vedere rezoluțiile sale anterioare referitoare la Tunisia, în special cea din 16 martie 2023 referitoare la recentele atacuri din Tunisia împotriva libertății de exprimare și de asociere și împotriva sindicatelor, în special cazul jurnalistului Noureddine Boutar ([5]),

— având în vedere declarația de presă a președintei Comisiei, von der Leyen, prim-ministrului italian Meloni, prim-ministrului olandez Rutte și președintelui tunisian Saied din 11 iunie 2023,

— având în vedere Memorandumul de înțelegere din 16 iulie 2023 privind un parteneriat strategic și global între UE și Tunisia,

— având în vedere Decizia de punere în aplicare a Comisiei din 20 decembrie 2023 privind finanțarea măsurii speciale în favoarea Tunisiei pentru 2023 (C(2023)9184) și documentul de acțiune însoțitor privind programul de sprijin pentru reforme macroeconomice în Tunisia,

— având în vedere articolul 136 alineatul (5) și articolul 132 alineatul (2) din Regulamentul său de procedură,

([1]) JO L 209, 14.6.2021, p. 1.
([2]) JO C 143, 10.6.2008, p. 1.
([3]) JO L 193, 30.7.2018, p. 1.
([4]) JO L 97, 30.3.1998, p. 2.
([5]) JO C, C/2023/407, 23.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/407/oj.

— având în vedere propunerea de rezoluție a Comisiei pentru afaceri externe și a Comisiei pentru dezvoltare,

A. întrucât articolul 21 alineatul (1) din TUE prevede că „acțiunea Uniunii pe scena internațională are la bază principiile care au inspirat crearea, dezvoltarea și extinderea sa și pe care intenționează să le promoveze în lumea întreagă: democrația, statul de drept, universalitatea și indivizibilitatea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, respectarea demnității umane, principiile egalității și solidarității, precum și respectarea principiilor Cartei Organizației Națiunilor Unite și a dreptului internațional”;

B. întrucât la articolul 2 din Acordul euro-mediteraneean de asociere UE-Tunisia se prevede că „relațiile dintre părți, precum și prevederile acordului însuși, se bazează pe respectarea drepturilor omului și a principiilor democratice ce ghidează politicile lor interne și externe și constituie un element esențial al acordului”;

C. întrucât articolul 29 din Regulamentul privind IVCDCI – Europa globală exclude acțiunile care pot duce la încălcarea drepturilor omului în țările partenere; întrucât articolul 25 alineatul (5) din regulament prevede ca Comisia să efectueze evaluări ex ante ale impactului asupra drepturilor omului, proporționale cu obiectivele și amploarea acțiunilor și măsurilor avute în vedere; întrucât articolul 3 alineatul (4) din regulament prevede că „[c]el puțin 93 % din cheltuielile în cadrul instrumentului îndeplinesc criteriile pentru acordarea de AOD [asistența oficială pentru dezvoltare] [...], contribuind astfel la îndeplinirea angajamentelor colective pentru dezvoltare”;

D. întrucât considerentul 40 din Regulamentul IVCDCI – Europa globală prevede că, „[î]ntrucât respectarea democrației, a drepturilor omului și a statului de drept este esențială pentru buna gestiune financiară și pentru eficacitatea finanțării din partea Uniunii, astfel cum se menționează în Regulamentul financiar, asistența ar putea fi suspendată în caz de degradare a democrației, a drepturilor omului sau a statului de drept în țările terțe”;

E. întrucât, sub conducerea președintelui Kais Saied, Tunisia a cunoscut o tendință autoritară și un regres alarmant în ceea ce privește democrația, drepturile omului și statul de drept; întrucât, în ultimul an, din ordinul președintelui Kais Saied au fost arestați și reținuți în mod arbitrar politicieni din opoziție, judecători, lucrători din mass-media și activiști ai societății civile;

F. întrucât Comisia a adoptat măsura specială prin intermediul unei proceduri scrise de urgență;

G. întrucât, cu șase luni mai devreme, în declarația de presă a Comisiei din 11 iunie 2023, a fost anunțat un sprijin bugetar în valoare de 150 de milioane EUR pentru Tunisia; întrucât acest sprijin bugetar a fost anunțat înainte de semnarea Memorandumului de înțelegere dintre UE și Tunisia;

H. întrucât nu a avut loc niciun contact informal între Comisie și Parlament înainte de adoptarea măsurii speciale în cadrul unei proceduri scrise de urgență, astfel cum se prevede la punctul 12 din Acordul dintre Parlament și Comisie din 3 iunie 2008;

I. întrucât articolul 27 alineatul (4) din Regulamentul privind IVCDCI – Europa globală prevede că, „[a]tunci când acordă sprijin bugetar în conformitate cu articolul 236 din Regulamentul financiar, Comisia definește în mod clar și monitorizează criteriile pentru condiționalitatea sprijinului bugetar, inclusiv progresele în ceea ce privește reformele și transparența, și sprijină dezvoltarea controlului parlamentar și a capacităților naționale de audit, precum și sporirea transparenței și a accesului publicului la informații.”;

J. întrucât articolul 218 din TFUE stabilește procedura care trebuie utilizată pentru negocierea și încheierea de acorduri între UE și țările terțe; întrucât această procedură permite garanții procedurale adecvate, precum și control parlamentar și judiciar, sporind astfel responsabilitatea și legitimitatea democratică;

K. întrucât unei delegații a Comisiei pentru afaceri externe i s-a refuzat intrarea în Tunisia la 13 septembrie 2023, limitând astfel capacitatea Parlamentului de a-și exercita competențele de control;

L. întrucât, la 26 septembrie 2023, autoritățile tunisiene au amânat unilateral o vizită a Comisiei, cu doar câteva zile înainte ca aceasta să aibă loc;

M. întrucât, în octombrie 2023, președintele tunisian a respins și a returnat 60 de milioane EUR sub formă de sprijin bugetar din partea UE;

N. întrucât este în interesul esențial al UE să continue cooperarea cu Tunisia pentru a asigura stabilitatea macroeconomică, statul de drept și drepturile omului în această țară,

1. contestă necesitatea unei proceduri scrise de urgență pentru măsura specială în favoarea Tunisiei, întrucât anunțul inițial al Comisiei privind sprijinul bugetar în valoare de 150 de milioane EUR a fost făcut încă de la 11 iunie 2023, lăsând suficient timp pentru utilizarea procedurii normale; consideră că momentul lansării acestei proceduri scrise de urgență demonstrează o lipsă de respect față de controlul parlamentar și procedura de comitologie;

2. invită Comisia să ofere o explicație detaliată, bazată pe fapte, în contextul următorului dialog geopolitic la nivel înalt care va avea loc în curând, cu privire la motivele pentru care nu a avut loc niciun contact informal între Comisie și Parlament înainte de adoptarea măsurii speciale în cadrul unei proceduri scrise de urgență, astfel cum se prevede la punctul 12 din Acordul dintre Parlament și Comisie din 3 iunie 2008; se așteaptă, prin urmare, ca Tunisia să fie selectată ca țară prioritară în cadrul următorului dialog geopolitic la nivel înalt;

3. consideră că angajamentul politic asumat în memorandumul de înțelegere de a plăti „integral" sprijinul bugetar pentru 2023 nu constituie un temei juridic pentru adoptarea acestei măsuri nici ca măsură specială în temeiul articolului 23 alineatul (4) din Regulamentul IVCDCI – Europa globală, nici în cadrul unei proceduri scrise de urgență;

4. regretă faptul că Comisia nu a pus în mod proactiv la dispoziția Parlamentului acordul de finanțare relevant cu Tunisia, stabilind condiții și cerințe speciale, în conformitate cu articolul 112 alineatul (4) și cu articolul 236 din Regulamentul financiar;

5. solicită o explicație detaliată a modului în care termeni precum „progrese satisfăcătoare", care sunt utilizați în secțiunea 4.3.2 din documentul de acțiune al Comisiei privind măsurile speciale, care detaliază criteriile pentru plata sprijinului bugetar, constituie „criterii clar definite pentru condiționalitatea sprijinului bugetar", astfel cum se prevede la articolul 27 alineatul (4) din Regulamentul IVCDCI – Europa globală;

6. își exprimă îndoiala că această măsură specială asigură respectarea principiilor fundamentale în acțiunea externă referitoare la democrație, drepturile omului și statul de drept, astfel cum se subliniază la articolul 21 din TUE, la diverse dispoziții ale Regulamentului IVCDCI – Europa globală și la articolul 2 din Acordul euro-mediteraneean UE-Tunisia, având în vedere deteriorarea semnificativă a drepturilor fundamentale pe care a cunoscut-o deja Tunisia din iulie 2021 și faptul că o deteriorare semnificativă a valorilor fundamentale ar putea determina UE să suspende, să reducă sau să anuleze sprijinul bugetar acordat țărilor partenere;

7. invită, prin urmare, Comisia să furnizeze de urgență, înainte de sfârșitul legislaturii parlamentare, detalii scrise suplimentare cu privire la modul și momentul în care va evalua dacă au fost sau vor fi îndeplinite condițiile prevăzute în secțiunea 4.3.2 privind plata sprijinului bugetar și ce criterii obiective vor fi utilizate pentru a stabili dacă s-au înregistrat „progrese satisfăcătoare" în ceea ce privește punerea în aplicare a condițiilor generale enumerate în secțiunea 4.3.2;

8. solicită Comisiei să clarifice în scris modul în care estimează că Tunisia îndeplinește în prezent cerința prevăzută în secțiunea 4.3.2 litera (b) din documentul de acțiune privind măsurile speciale referitoare la valorile fundamentale;

9. solicită Comisiei să clarifice de ce a ales să plătească 150 de milioane EUR într-o singură tranșă, în loc să aplice o plată progresivă bazată pe atingerea unor obiective sau etape concrete, astfel cum se prevede la articolul 236 alineatul (2) din Regulamentul financiar, anticipând opțiunea de a suspenda plăți ulterioare în cazul în care se observă o erodare clară a valorilor fundamentale;

10. invită Comisia să explice modul în care măsura specială va contribui la îmbunătățirea climatului de afaceri și de investiții, având în vedere deteriorarea statului de drept în Tunisia începând din iulie 2021, ceea ce reprezintă un obstacol în calea dezvoltării economice;

11. invită Comisia să clarifice motivele pentru care autoritățile tunisiene au respins sprijinul bugetar în valoare de 60 de milioane EUR plătit în cadrul mecanismului COVID în octombrie 2023 și motivele pentru care Comisia consideră că autoritățile tunisiene sunt dispuse să accepte sprijinul bugetar prevăzut în această măsură specială;

12. solicită Comisiei să clarifice care au fost garanțiile pe care le-a primit din partea autorităților tunisiene începând din septembrie 2023 conform cărora Parlamentului i se va permite să viziteze siturile proiectelor finanțate de UE în Tunisia și să își exercite astfel drepturile de supraveghere și control în conformitate cu articolul 14 din TUE;

13. solicită Comisiei să clarifice situația, oferind un răspuns pertinent și cuprinzător la întrebarea cu solicitare de răspuns oral a Parlamentului și la prezenta rezoluție însoțitoare;

14. încredințează Președintei sarcina de a transmite prezenta rezoluție Comisiei, Vicepreședintei Comisiei/Înaltei Reprezentante a Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate și Consiliului.